

Nummer: 2795
Titel: Havn og terminal
Kort titel: Havn
Status: GOD
Godkendelsesperiode: 01-12-2007 og fremefter

Beskrivelse af jobområdet

Definition af jobområdet

Inden for havne- og terminalområdet udføres både lager- og transportfunktioner, samt havne- og terminalfunktioner, i forbindelse med lastning og losning af skibe. Desuden udføres surring/stuvning af gods, og der foretages lastsikring ombord på skibe.

Jobområdet kan også omfatte fremtagning, emballering, modtagelse og forsendelse af varer og gods fra lager, terminal eller pakhuse.

I de fleste fiskeri- og industrihavne findes der lovbestemte opsamlingssteder til modtagelse af opfisket affald. Der er ofte tale om store mængder affald, som håndteres af en lille medarbejderstab med særlig uddannelse/instruktion.

Der er beskæftiget cirka 1000-1100 egentlige havnearbejdere og dertil flere tusinde i tilgrænsende områder. En del af havnearbejderne er løsarbejdere.

Der findes myndighedskrav for anvendelse af gaffeltruck, skibs- og mobilkraner, og miljøkrav fastsat af Arbejdstilsynet og Færdselsstyrelsen. Beredskabsstyrelsen stiller krav til håndtering af farligt gods, Sundhedsstyrelsen fastsætter hygiejnekrav for håndtering af ferske fødevarer, Søfartsstyrelsen fastsætter krav til havneanlæg og skibstrafik, og Kystinspektoratet fastsætter krav i forbindelse med terrørsikring.

Typiske arbejdspladser inden for jobområdet

En havne- og terminalarbejder udfører sit arbejde inden for et afgrænset havneområde – en virksomhed, et pakhus eller i en terminal. De arbejdsopgaver som udføres er mangeartede; fra arbejdsopgaver, som kan udføres på baggrund af relativ kort uddannelse eller virksomhedsopklæring, til arbejdsopgaver, som stiller større krav til medarbejdernes for at kunne beherske samtlige opgaver inden for havne- og terminalområdet.

Inden for havne- og terminalområdet spænder de enkelte havne fra meget store arbejdspladser til mindre provinshavne. I nogle tilfælde veksler medarbejderen mellem at udføre egentligt havnearbejde, som lastning og losning af skibe, og lageropgaver i terminaler eller pakhuse.

Arbejdsopgaverne inden for jobområdet kan inddeles i fem kategorier:

Basis – grundlæggende havnearbejde fx:

Lastning og losning af skibe, lastsikring og surring, rengøring og kategorisering af containere.

Maskinbetjening – maskinopgaver, fx:

Betjening af maskiner i forbindelse med lastning, losning og transport af gods.

Terminalarbejde – lagerrelateret, fx:

- Emballering, surring og stuvning af gods i containere og sættevogne.
- Bestilling og fordeling af varer og gods.
- Modtagelse, kontrol, registrering og håndtering af ordrer og gods.
- Oplagring, håndtering og separation af farlige stoffer.

Terminalarbejde – havnerelateret, fx:

- Stuve og modtage containere sikkert under hensyntagen til godsets egenskaber og stuvningsregler, herunder foretage korrekt mærkning af gods og separation af farligt gods efter gældende regler..

Specialopgaver, fx:

- Kontrol af temperatur på kølecontainere, herunder tilslutte kølecontainere så korrekt temperatur kan opretholdes inden afskibning eller afhentning.
- Modtagelse af opfisket affald og separere, sortere, genanvende og bortskaffe affald.
- Lagerindretning.

Virksomhedsprofilerne inden for området:

- RO/RO-anlæg med rullende transport til og fra skibe, som f.eks. automobiler, trailere og containere.
- LO/LO anlæg med stevedoreselskaber.
- Terminaler fx i forbindelse med multimodale transporter.
- Færgehavne også med rullende transport til og fra skibe, samt passagertrafik og krydstogtturister.
- Stevedorevirksomheder som laster og lossere forskellige godstyper
- Pakhuse, hvor godset modtages, sorteres og omlæsses til endelig modtager eller destination.
- Grovvarelagre, som leverer korn og foderstoffer, gødning, kemikalier m.m. til landbruget.
- Engros- og centrallagre, som er specialiserede i leverancer til specifikke brancher, og som oplagrer og forsender varer til detailledet.
- Lagerhoteller, som opbevarer og leverer produkter til videredistribution for fremmed regning og håndterer lageropgaver for andre virksomheder.
- Trælasthandel med modtagelse af store mængder træ som opbevares på havnen inden videreforsendelse.
- Nødhjælpslagre, hvor der ofte er behov for at opbevare store mængder fødevarer, nødhjælp, udstyr og materiel, til hurtig afskibning.
- Modgestationer for modtagelse af opfisket affald i fiskeri- og industrihavne

Medarbejderne på arbejdspladserne inden for jobområdet

Medarbejderne inden for jobområdet kan betjene det nødvendige relevante håndteringsudstyr, og er i besiddelse af de nødvendige kørekort og certifikater. Desuden kan medarbejderne udføre det daglige arbejde på en sikkerhedsmæssig korrekt måde og forstår betydningen af at levere en god kvalitet og service.

De fleste havne- og terminalarbejdere har opnået deres kompetencer gennem en kombination af sidemands- og virksomhedsopklæring samt deltagelse på kurser. Et fåtal har en anden faglært uddannelse, og ca. 5 % har en faglært uddannelse inden for transportområdet.

De medarbejdere, der søger eller har beskæftigelse inden for havne- og terminalområdet har brug for generelle og personlige kompetencer; specifikt læse-, skrive-, regne- og IT-kompetencer, således at de kan anvende og varetage registrerings-, kontrol- og forsendelsesopgaver.

Da virksomhedsfusioner og stordriftsfordele rækker langt ud over landegrænserne er samarbejde i internationalt perspektiv nødvendigt. Sprog og kulturforståelse er derfor et stigende krav til havnearbejderne, som skal kunne klare sig på fremmedsprog primært engelsk og tysk. Især samarbejdet med fremmedsprogede besætninger stiller krav til en forståelig kommunikation.

Arbejdsorganisering på arbejdspladserne inden for jobområdet

Tidligere var havne- og terminalarbejde begrænset til enkelte funktioner, hvor medarbejderen udførte sine arbejdsfunktioner i sjak, næsten altid som løsarbejder. Nu er det mere almindeligt, at mange medarbejdere på havne- og terminalområdet er fastansatte. Medarbejderne skal normalt varetage flere funktioner, meget ofte i teams eller selvstyrende grupper. Der anvendes dog stadig en del løst ansatte havne- og terminalarbejdere. Disse bliver typisk hyret af stevedoreselskaber til enkeltstående opgaver fx skibsoperationer.

På nogle arbejdspladser inden for havne- og terminalområdet lægges der flere og flere kompetencer ud til de operative medarbejdere, herunder administrative funktioner, som fx operationsplanlægning. Dette medfører ofte en mindre hierarkisk arbejdsorganisering og øgede krav til medarbejdernes uddannelse. På andre arbejdspladser opretholder man en klar adskillelse mellem administrative, planlægningsmæssige og operative funktioner, hvilket stiller andre krav til medarbejdernes kvalifikationer.

Beskrivelse af de tilhørende arbejdsmarkedsrelevante kompetencer

Havne- og terminalområdets konkurrenceforhold, organisering og økonomi

Kort beskrivelse af kompetencen og dens anvendelse i jobområdet

Tendensen inden for havne- og terminalområdet er inden for de seneste år gået i retning af stadig højere grad af specialisering. For eksempel er der havne som næsten udelukkende varetager containertransport, andre havne håndterer primært bulk-varer og andre havne har specialiseret sig i håndtering af krydstogtskibe osv.

Der er endvidere for tiden på politisk niveau – såvel internationalt som nationalt – fokus på hvilke muligheder der er for at få flyttet en del af landevejstransporten over til søtransport. Dette indebærer, at der formentlig i de kommende år vil ske en betydelig stigning i godsmængderne der håndteres via danske havne, hvilket vil medføre behov for udbygning af de eksisterende havne og den tilhørende infrastruktur. I Danmark er nogle havne offentlig ejet, andre privat ejet, men tendensen er, at der – som indenfor lufthavnsområdet – vil være firmaer som ejer og driver selve infrastrukturen i og omkring havnen, hvor der så er en række forskellige operatører som håndterer, opbevarer, laster og lossere gods mm i havnen. Dette vil medføre en stadig stigende konkurrence – på operatørniveau – og deraf følgende stigende krav om optimering og effektivitet. I modsat retning peger den før nævnte tendens til specialisering idet specialisering normalt giver andre konkurrenceforhold og bedre mulighed for operatørerne at fastholde indtjeningen.

Det er nødvendigt, at den enkelte medarbejder har forståelse for de økonomiske sammenhænge i en virksomhed og hvordan markedsf forholdene og konkurrenceforholdene er inden for branchen. Medarbejderen skal i den forbindelse være bevidst om de økonomiske konsekvenser af mangelfuld kvalitet og eventuelle svigt i logistikkæden. Medarbejderen kan ligeledes se betydningen af egen jobfunktion i forhold til virksomhedens samlede logistik, og kan derfor indgå i samarbejdet om at optimere virksomhedens samlede resultat.

Teknologi og arbejdsorganisering

Havne- og terminalområdet har i de senere år oplevet en øget anvendelse af selvstyrende eller selvfungerende grupper i virksomhederne. Disse selvstyrende enheder involverer alle medarbejdere og fordrer at disse kan indgå i de organisatoriske processer, der danner baggrund for planlægningen og tilrettelæggelsen af arbejdet.

De selvstyrende grupper kan under gunstige forhold sikre en bedre udnyttelse af kapaciteten og dermed medvirke til en økonomisk rentabel drift inden for rammerne af virksomhedernes logistiske systemer.

Hvor det tidligere var funktionschefer og forvaltere der stod for det administrative arbejde, er det nu almindeligt, at den samlede medarbejdergruppe selv skal planlægge og tilrettelægge arbejdet og dermed have indsigt i virksomhedens økonomiske strukturer og sammenhænge.

Særlige kvalifikationskrav, som er en forudsætning for udførelsen af jobbet, f.eks. certifikatkrav

Ingen.

Kompetencens udbredelse på arbejdspladser i jobområdet

Det er i dag almindeligt at styre virksomheder ud fra et logistisk synspunkt, idet det er nødvendigt for at sikre en optimering af virksomhedens samlede resultat.

Beskrivelse af de tilhørende arbejdsmarkedsrelevante kompetencer

Operative havne- og terminalfunktioner

Kort beskrivelse af kompetencen og dens anvendelse i jobområdet

Basis — grundlæggende havnearbejde:

Laste/losse skibe, lastbiler og togvogne med containere, enhedslaster, bulk-varer eller stykgods.

Placere, stakke og genfinde containere.

Foretage sikker anhugning, laste og losse varer og gods.

Fungere som luge- og winchmand i forbindelse med lastning og losning.

Foretage lastsikring ombord på skibe.

Ekstern og intern kundebetjening og kundeservice, arbejde med kvalitetsstyrings- og kvalitetssikrings-standarder.

Modtage, separere og håndtere farligt gods, på havnearealer, i lagre og pakhuse.

Maskinbetjening — maskinopgaver:

Håndtering af containere — og andre typer gods - med forskellige typer håndteringsudstyr som fx, containertrucks, terminaltraktor, teleskoplæsser (reachstacker) og skrævetruck (straddlecarrier).

Kørsel med sættevogne på havnearealer, til og fra skibe.

Oplagring og separering af containere, herunder at tilslutte kølecontainere til strøm.

Laste og losse skibe med forskellige typer kraner, gaffeltrucks og andet mekanisk håndteringsudstyr.

Terminalarbejde — lagerrelateret:

Stuve og sikre gods i containere og sættevogn til oversøisk transport.

Opbygge og emballere enhedslaster og stykgods.

Bestille, modtage, kontrollere og registrere samt placere gods og varer.

Anvende IT-baseret lagerstyring til det daglige arbejde, herunder modtage og behandle elektroniske ordrer via e-handel og online systemer.

Modtage ordrer, behandle reklamationer, plukke, emballere og mærke gods, herunder opbygge, sikre og forsende enhedslaster.

Håndtere, separere og afmærke farligt gods efter gældende regler.

Foretage optimal og hensigtsmæssig indretning af lageret.

Terminalarbejde — havnerelateret:

Håndtere, separere og afmærke farligt gods efter gældende regler.

Placere ankommet gods/containere på en hensigtsmæssig og optimal måde.

Anvende it-baseret lagerstyring, herunder at modtage og behandle elektroniske ordrer via e-handel og online systemer.

Registrere og kontrollere containere ved skibs/terminal operationer.

Medarbejderne inden for jobområdet skal, af hensyn til sikkerheden på arbejdspladsen, kunne kommunikere — primært på engelsk - med udenlandske besætningsmedlemmer, og passagerer, i forbindelse med lastning og losning af skibe.

Medarbejderen kender og kan anvende de sikkerhedskrav ved containerpakning og -modtagelse, som er en følge af den intensiverede kamp mod terrorisme og menneskesmugling.

Teknologi og arbejdsorganisering

Der anvendes teknologi spændende fra simpel lavteknologi til avanceret højteknologi. Informations- og kommunikationsteknologisk (IKT) udstyr anvendes nu næsten alle steder, og trådløs datafangst, bearbejdning og elektronisk kommunikation medfører mange steder, at den enkelte operative medarbejder bliver i stand til at træffe beslutninger på stedet, som tidligere blev truffet af en mellemleder.

Mange virksomheder inden for området anvender IKT til lagerstyring og registrering, herunder håndterminaler og strekkodelæsere. Trådløs datafangst og elektronisk kommunikation kræver større kompetence til den enkelte havne- og terminalarbejder, der på stedet skal træffe beslutninger ud fra de oplysninger, der findes om varen eller godset.

På mere avancerede virksomheder er dele af funktionerne fuldautomatiserede, fx plukke- og sorteringsopgaver.

På langt de fleste havne- & terminalarbejdspladser stilles der krav om, at stort set alle operative medarbejdere kan føre og betjene havnerelateret udstyr.

Særlige kvalifikationskrav, som er en forudsætning for udførelsen af jobbet, f.eks. certifikatkrav

Myndighedskrav

Medarbejderen skal være i besiddelse af et eller flere af følgende certifikater og beviser i henhold til gældende regler, som fx:

- certifikat til gaffeltruck (B)
- certifikat til mobile kraner over 30 tm.
- kørekort til lastbil og påhængsvogn (C/E)
- Teleskoplæssercertifikat
- bevis for uddannelse i henhold til IMDG- og ADR-konventionen for medarbejdere, der modtager, håndterer og afsender farligt gods.

Der er normalt knyttet særlige kvalifikationskrav - og krav til uddannelse - til erhvervelse af certifikater og beviser.

Særlige kvalifikationskrav, som er en forudsætning for udførelsen af jobbet, f.eks. certifikatkrav

Myndighedskrav

Medarbejderen skal være i besiddelse af et eller flere af følgende certifikater og beviser i henhold til gældende regler, som fx:

- certifikat til gaffeltruck (B)
- certifikat til mobilkran B
- kørekort til lastbil og anhænger C/E
- bevis for uddannelse i henhold til IMDG- og ADR-konventionen for medarbejdere, der modtager, håndterer og afsender farligt gods.

Der er normalt knyttet særlige kvalifikationskrav - og krav til uddannelse - til erhvervelse af certifikater og beviser.

Kompetencens udbredelse på arbejdspladser i jobområdet

Der vil typisk være krav til de fleste medarbejdere inden for jobområdet om stor fleksibilitet med hensyn til at kunne udføre stort set alle arbejdsfunktioner inden for området.

Beskrivelse af de tilhørende arbejdsmarkedsrelevante kompetencer

Planlægning af havne og terminalarbejdet

Kort beskrivelse af kompetencen og dens anvendelse i jobområdet

Medarbejderne skal have forståelse for hele havnens logistik, og hvilken betydning egen arbejdsfunktion har i forhold til egen virksomhed, andre virksomheder og i forhold den samlede logistik. Endvidere skal medarbejderne kunne indgå i samarbejdet om arbejdets organisering og planlægning – ud fra et helhedssyn og under hensyn til krav om kvalitet og effektivitet, samt sikkerhed og sundhed. Derudover skal medarbejderen have forståelse for adfærd, der øger sikringen af havne- / terminalområdet.

Teknologi og arbejdsorganisering

Medarbejderen kan benytte IT-lagerstyring og almindelige IT-redskaber, til datafangst og databearbejdning i sit daglige arbejde.

I terminalfunktionen stilles der krav om større og større grad af ”Just-In-Time”, dag til dag -levering og samtidig er der fokus på at optimere lagerbeholdninger. Det betyder et stigende krav til, at lager og intern transport fungerer optimalt i forhold til den samlede forsyningskæde.

Medarbejderne skal kende til nyeste transportsystemer, nye skibstyper og laste/losseteknologi.

Særlige kvalifikationskrav, som er en forudsætning for udførelsen af jobbet, f.eks. certifikatkrav

Ingen.

Kompetencens udbredelse på arbejdspladser i jobområdet

Kompetencen er især vigtig for operative medarbejdere, der arbejder på havn og terminal, hvor beslutningskompetencen mere eller mindre er udlagt til de operative medarbejdere i selvstyrende grupper eller teams. Udviklingen gør, at flere virksomheder bevæger sig i denne retning.

Beskrivelse af de tilhørende arbejdsmarkedsrelevante kompetencer

Sikkerhed og sundhed på havne og terminaler

Kort beskrivelse af kompetencen og dens anvendelse i jobområdet

Medarbejdere inden for jobområdet kan udføre godshåndtering på en sikkerheds- og sundhedsmæssig forsvarlig måde i henhold til gældende regler og standarder.

I forbindelse med sikker godshåndtering på havne skal medarbejderne have kendskab til gældende regler og kunne kommunikere med udenlandske besætningsmedlemmer.

Havnearbejdere er ofte udsat for betydelige sundhedsmæssige belastninger af fysisk karakter, herunder også vejr, vind, kulde og træk, og er blandt de udsatte grupper på arbejdsmarkedet.

Maskinkørsel kan ligeledes virke nedslidende og belastende for medarbejderne idet der ofte er tale om længere tids ensidigt gentaget arbejde.

Terminalarbejde kan være fysisk belastende og nedslidende bl.a. i forbindelse med håndtering af gods og varer.

Medarbejderne inden for jobområdet skal have en grundlæggende forståelse for elementær sikkerhed på arbejdspladsen og skal kunne løse arbejdsopgaverne ved korrekt brug af maskiner og udstyr.

Medarbejderne kan desuden aktivt medvirke til at mindske arbejds- og belastningsskader samt styrke egen sundhed.

Medarbejderne kan reagere hensigtsmæssigt ved uheld og ulykker, herunder udføre almindelig og livreddende førstehjælp ved ulykker i virksomheden. Ulykkerne kan også omfatte uheld med farligt gods.

Medarbejderne kan forebygge, at brand opstår og kan reagere hensigtsmæssigt.

Teknologi og arbejdsorganisering

De skiftende arbejdstider giver besværlige vilkår m.h.t. regelmæssig motion mv. For at mindske antallet af erhvervsrelaterede sygdomme og skader, er det derfor nødvendigt, at der i organiseringen og tilrettelæggelsen af arbejdet tages hensyn til de nævnte forhold. Endvidere kan korrekt brug af hensigtsmæssigt udstyr medvirke til at mindske antallet af erhvervsrelaterede skader og sygdomme.

Transportskader i forbindelse med forkert godshåndtering er et problem for branchen. Egenkontrol og anvendelsen af kvalitetsnormer for arbejdets udførelse spiller derfor en stadig større rolle.

Særlige kvalifikationskrav, som er en forudsætning for udførelsen af jobbet, f.eks. certifikatkrav

Medarbejderen skal være i besiddelse af de nødvendige certifikater og beviser i henhold til gældende regler, som fx:

- certifikat til gaffeltruck (B)
- certifikat til mobile kraner over 30 tm.
- kørekort til lastbil og påhængskøretøj (C/E)
- bevis for uddannelse i henhold til IMDG- og ADR-konventionen for medarbejdere, der modtager, håndterer og afsender farligt gods.

Kompetencens udbredelse på arbejdspladser i jobområdet

Kompetencen er vigtig for alle medarbejdere inden for området.

Aktuelt tilkoblede mål

Niveau kan angives ved enkeltfag.

Nummer, niveau og titel	EUU	Varighed i dage	Tilknyttet i perioden
20913 Ny på havnen	AK	3,0	02-01-2023 og fremefter
20996 Digitale kompetencer til online undervisning	AL	1,0	21-12-2022 og fremefter
22499 Dansk som andetsprog F/I, alm. niv., integreret	AP	40,0	11-12-2024 og fremefter
22506 Dansk som andetsprog F/I, basis, integreret	AP	40,0	16-12-2024 og fremefter
22507 Dansk som andetsprog F/I, udv. niv., integreret	AP	40,0	16-12-2024 og fremefter
22508 Fagunderstøt. dansk som andetsprog F/I, integreret	AP	10,0	16-12-2024 og fremefter
23164 Introduktion til havnearbejde	AK	5,0	17-12-2025 og fremefter
23232 Terminaltraktor	AK	5,0	25-11-2025 og fremefter
25000 RKV før erhvervsuddannelse for voksne	AP	5,0	01-01-2017 og fremefter
40392 Ergonomi inden for faglærte og ufaglærte job	AD	2,0	01-09-2008 og fremefter
40533 Introduktion til et brancheområde (F/I)	AP	40,0	07-10-2008 og fremefter
40534 Arbejdsmarked, it og jobsøgning (F/I)	AP	40,0	07-10-2008 og fremefter
43343 Praktik for F/I	AP	48,0	01-12-2007 og fremefter
44978 Jobrelateret fremmedsprog med nuanceret ordforråd	AD	5,0	01-07-2013 og fremefter
44979 Jobrelateret fremmedsprog med basalt ordforråd	AD	5,0	01-07-2013 og fremefter
45121 Terminaltraktor	AK	5,0	01-12-2007 til 31-03-2026
45215 Grundlæggende faglig regning	AP	2,0	09-01-2015 og fremefter
45347 Grundlæggende faglig matematik	AP	3,0	09-01-2015 og fremefter
45511 Faglig læsning	AP	2,0	09-01-2015 og fremefter
45536 Faglig skrivning	AP	3,0	09-01-2015 og fremefter
45545 Dansk som andetsprog F/I, basis, fagr. forløb	AP	40,0	09-01-2015 og fremefter
45567 Dansk som andetsprog F/I, alm. niv., fagr. forløb	AP	40,0	09-01-2015 og fremefter
45569 Dansk som andetsprog F/I, udv. niv., fagr. forløb	AP	40,0	09-01-2015 og fremefter
45571 Fagunderstøttende dansk som andetsprog F/I	AP	10,0	09-01-2015 og fremefter
45572 Dansk som andetsprog for F/I, basis	AP	40,0	01-12-2007 og fremefter
45573 Dansk som andetsprog for F/I, alment niveau	AP	40,0	01-12-2007 og fremefter
45574 Dansk som andetsprog for F/I, udvidet niveau	AP	40,0	01-12-2007 og fremefter
47592 Gaffeltruck certifikatkursus B, 7 dage	AK	7,0	21-08-2024 og fremefter
47632 Den personlige uddannelses- og jobplan	AA	2,0	01-01-2018 og fremefter
47668 Grundlæggende faglig regning	AP	2,0	01-07-2013 og fremefter
47669 Grundlæggende faglig matematik	AP	3,0	01-07-2013 og fremefter
47670 Faglig læsning	AP	2,0	01-07-2013 og fremefter
47671 Faglig skrivning	AP	3,0	01-07-2013 og fremefter
48012 Instruktører og elever i praktikcentret	AP	2,0	18-12-2014 og fremefter
48013 Mål og læring i praktikcentret	AP	2,0	18-12-2014 og fremefter
48049 Arbejdsmiljø 1 i faglærte og ufaglærte job	AD	2,0	20-04-2015 og fremefter
48050 Arbejdsmiljø 2 i faglærte og ufaglærte job	AD	2,0	20-04-2015 og fremefter
48569 Introduktion til det danske arbejdsmarked (F/I)	AP	5,0	29-06-2017 og fremefter
48644 Mobile kraner >8-30 tm_med integreret kranbasis	AK	10,0	21-08-2024 og fremefter
48646 Mobile kraner >30 tonsmeter	AK	10,0	21-08-2024 og fremefter
49818 Lastsikring og stuvning af gods til søtransport	AK	3,0	16-09-2021 og fremefter
49995 EUD-Oplæringsvejledning for den uddannelsesansvarl	AF	1,0	17-08-2022 og fremefter
49998 EUD-Oplæringsvejledning for den daglige oplærer	AF	1,0	17-08-2022 og fremefter